

l'Entorn Natural

homenatge a LA TRAPA

L'arbre "Bella Ombra" constitueix tot un símbol per La Trapa.
Al fons la majestuosa illa de La Dragonera. Foto: Bennàsser-Colom

PRESENTACIÓ

Heus aquí una nova activitat d'ACA/Area Creació Acústica.

L'ENTORN NATURAL. "Homenatge a La Trapa" és una iniciativa conjunta de diverses Arees d'ACA. Aquesta activitat-espectacle pretén ser l'exponent Plàstic-Audio-Visual de la preocupació que els membres d'ACA senten envers de la Natura i dels paisatges de Mallorca.

Conscients de la vital importància del medi natural voldríem que aquest "Homenatge a la Natura Mallorquina" servís per encomanar al major nombre de persones l'amor a la terra i la cura que n'haurien de tenir.

Aquesta obra ha nascut de la contemplació de l'entorn natural, a voltes bondadosa i idíl·lica, com la sortida del Sol als paisatges bucòlics de Son Bielí, o la contemplació de la Natura a voltes malmesa per un incendi, com el cas de la destrucció de La TRAPA.

Aquest acte es presentarà al públic amb dues versions:

Primera, L'ENTORN NATURAL. "Homenatge a La Trapa". Música, Imatge i Poesia una agradable combinació de l'obra musical del compositor Antoni Caimari "L'ENTORN NATURAL", les creacions poètiques d'autors mallorquins i les imatges del cineasta Bennasser-Colom que il·lustren les peces musicals.

Aquesta versió s'oferirà a Son Bielí, Búger durant quatre nits dels dissabtes de juny i acabarà amb un refrigeri a les terrasses d'ACA.

Segona, dins el marc del "XVII Encontre de Compositors" i pels volts de final de setembre al Teatre Principal de Palma s'oferirà l'ENTORN NATURAL. "Homenatge a La Trapa" en versió multidisciplinar Música-Teatre-Dansa-Mim. Un muntatge que posarà en escena el Grup "CINEMATICA SUD".

"Creadors per La Trapa", subhasta d'obres d'art en benefici de la reforestació de La Trapa, és una altra iniciativa que comença a la Galeria d'art Bearn, segueix de cap a la Fundació Pilar i Joan Miro a Mallorca, i acaba amb un sopar de germanor a la mateixa seu de la Fundació.

La recaptació dels diners de la subhasta així com els de la taquilla i altres ingressos de l'obra seran destinats a la reforestació de LA TRAPA.

Són moltes les entitats tan públiques com privades que han donat suport a aquesta iniciativa.

L'escenificació de l'ENTORN NATURAL. "Homenatge a La Trapa" és una ocasió immillorable per demostrar públicament l'afany per la conservació de la Naturalesa i fer palesa el nostre suport a les persones i entitats, i d'una manera molt especial al GOB, que es desteixinen per dur endavant aquesta tasca.

Jordi Soler

Secretari de la Fundació ACA.

Magnífiques marjades per el conreu. Foto: Bennàsser Colom

He de reconèixer que una de les imatges més belles que jo he vist en la vida és una posta de sol des del mirador de **La Trapa**. És una sensació difícil d'expressar, tal volta perquè tenim por de recórrer als tòpics que, una vegada y una altra, necessitam per descriure la plenitud mediterrània d'aquest paratge, per parlar del plaer d'asseure'ns-hi un capvespre plàcid de primavera o d'estiu i veure el sol enfonsar-se dins la mar.

La Trapa mereix tots els elogis de l'ingeni i de la sensibilitat artística. Per això, vull agrair a la **Fundació Àrea Creació Acústica** que hagi organitzat aquest homenatge des dels valors de la *música*, la *imatge* i la *poesia*; que hagi posat l'art al servei de la natura, al servei d'un paratge excepcional.

És evident que, per aquestes raons i per moltes altres, és un encert que **La Trapa** sigui un espai protegit, i que ho sigui amb un valor afegit: aquesta protecció ha estat iniciativa privada del col·lectiu ecologista **GOB**. Record, ja fa més de quinze anys, que el **Grup d'Ornitologia Balear i Defensa del Medi Ambient** va impulsar una iniciativa pionera, la subscripció popular per recaptar fons i comprar **La Trapa**, iniciativa de preservació que, poc a poc, va aconseguir que allò que semblava una empresa ingènua es fes realitat.

Una vegada més, hem d'agraciar a **ACA** que, amb aquest homenatge, ens ofereixi l'oportunitat de gaudir d'un espectacle d'amor a la terra, que, alhora, ens advertirà a tots sobre el valor fràgil de la naturalesa. I és més lloable encara que la iniciativa d'**ACA** serveixi per recaptar fons que serviran per pal·liar els danys de l'incendi que fa dos anys, devastà la zona, el pinar i la garriga de gran riquesa botànica, on es podien trobar les espècies endèmiques més variades.

Per això, vull desitjar-vos tot l'èxit en aquest homenatge a **La Trapa**. El projecte ho mereix. Vos alab el gust d'unir els creadors de la veu, la paraula i la música per conscienciar la societat sobre la nostra possessió més valuosa, la naturalesa de l'arxipèlag.

Cristòfol Soler i Cladera
President de la Comunitat
Autònoma de les Illes Balears

Es diu sempre que la música ha jugat una paper transcendental en tota l'etapa de resistència cultural al nostre territori, de defensa de la llengua, de la nostra consciència i de la nostra sensibilitat col·lectiva.

En l'actualitat encara que estam en una època molt diferent, hem de fer que la música continuï tenint, no exactament aquell paper, però sí un paper molt decisiu, molt important. Hi ha molta gent a la qual no arribam a través de la lletra impresa, ni a través de la política i que en canvi s'hi pot arribar d'una forma molt reconfortant i estimulante a través de la música. La **Fundació Àrea Creació Acústica** és un d'aquests elements que contribueixen a transmetre d'una forma positiva engrescadora, mobilitzadora i sensibilitzadora una identitat cultural, històrica o en aquest cas mediambiental. Probablement, aquests aspectes, són més difícils de transmetre ara que fa uns anys perquè aquell esperit resistencial no té tant de sentit en la realitat diària del nostre país. Per això hem de valorar molt especialment l'esforç d'ACA que aconsegueix arribar al comú de la gent d'una forma popular i privilegiada. A través de vosaltres hi ha una forma d'arribar a la gent que esl ajudi a créixer i a nosaltres a la reconstrucció del país. Gràcies.

Maria Antònia Munar i Riutort

Presidenta del Consell Insular de Mallorca

LA TRAPA: UN SOMNI FET REALITAT

Abans de l'arribada dels monjos trapencs, a principis del segle passat, La Trapa encara no era La Trapa, sinó la Vall de Sant Josep, un coster rost i erm, travessat per un torrentó eixut, i desconegut de la gent, llevat dels sarraconers. Això sí, amb una mirada indescriptiblement bella sobre els pinars i la cala d'En Basset, i sobre el llangardaix dorment i rocallós de Sa Dragonera.

Arribaren, procedents de França, aquells homenets fainers i posseïts d'una obsessió per la pedra en sec, i en dos lustres deixaren la seva empremta amb vocació d'eternitat: entre oració i oració, erigiren un *habitatge*, la *capella*, el *molí de sang*, i les *marjades* més perfectes i ben acabades que es poden admirar a Mallorca.

Després, la Història girà pàgina, i La Trapa restà abandonada per un temps que semblava etern, com un tresor de bellesa i valors naturals que, emperò, algú havia de redescobrir algun dia.

I així fou com el GOB, l'organització ecologista de les Balears, un bon dia de 1980, s'encapritxà d'aquelles runes i d'aquella remor de pins i de mar embravida, i se posà entre cella i cella pagar el rescat que fes falta per poder disposar el futur d'aquell llegat, fent-ne hereu el poble de Mallorca.

I començà l'aventura, la de fer realitat aquell somni farcit d'ingenuïtat. La primera passa fou sonada: s'obrí una subscripció popular, a la cerca de contribucions generoses (de 10 mil pessetes de l'època). N'hi va haver més d'un que romangué amb un peu a l'aire en veure que en un parell d'anys la xifra de subscriptors passava dels cinc-cents... Però això, tot i ser notable, encara no bastava, tal era la magnitud de l'aventura financera en què ens havíem embarcat. De manera que la pluja d'idees hagué de continuar, i un dia va ser una *subhasta* d'obres d'art de primeres firmes; i un altre la sol·licitud d'ajuda a les institucions públiques de les Balears (que fins a la darrereria feren orella de cònsol); i un altre un missatge de SOS a les entitats de conservació internacionals, que amb la Societat Zoològica de Frankfurt al capdavant acudiren immediatament en auxili de la nostra causa, la qual perillava per moments.

La culminació de l'aventura en què hi havia dipositades les esperances de tota una generació de mallorquins arribà: **La Trapa**, finalment, ja era nostra, i esdevenia la primera **Reserva Natural de Mallorca**. Però des del primer dia, i en paral·lel a les gestions dineràries, havia començat la tasca ingent i engrescadora de la restauració: se tornaren a alçar marges esbaldragats, el molí tornà al seu aspecte de quan els monjos l'estrenaren i, quan escrivim això, el **GOB** i el **Consell de Mallorca** mantenen converses que, cas d'arribar a bon port, fructificaran en la restauració integral de tot el conjunt monumental i la seva conversió en un refugi de muntanya que formarà part d'una xerxa amb pretensions d'abastar tota la Serra de Tramuntana.

En l'entretant, l'any 1994 havia estat marcat per la tragèdia: un foc devastador convertí dos mil quarterades de pinars i garrigues andritxoles en un immens braser. La Trapa se'ns cremava, davant la mirada impotent del voluntariat que tant l'havia mimada.

Però la Natura sap renéixer, i amb l'ajut dels artistes que brindaren la seva veu i els seus acords per a la causa, en forma d'un disc inoblidable (*Cançons per La Trapa*), el desànim durà ben poc. Avui la coberta d'herbes i arbusts torna a senyorejar aquest domini, com si tractàs de dissimular les seqüeles del malson, i els pinotells comencen a brostar allà on ho permeten les cabres (un flagell potser pitjor que el propi foc). Ningú no ho dubta: l'esplendor de **La Trapa** tornarà, només és una qüestió de temps, que ens agradaria no fos massa dilatat.

Com les abelles cap al romaní, milers de persones, d'aquí i de fora, especialment en l'hivern i la primavera, pugen a peu fins a **La Trapa**, pels tres camins d'accés, i gaudeixen d'una pau i d'una bellesa que ni el més imaginatiu dels genis no podria figurar-se si en el món no hi hagués llocs com aquest per a servir d'inspiració. El nostre desig, que estam ben segurs que comparteixes, és que això sigui possible per a sempre. Com etern és el nostre agraïment a tothom que amb la seva fe i el seu esforç han fet possible fer realitat allò que fa tres lustres era només una somni.

Francesc J. Avellà

President del GOB - Mallorca

Maig de 1996

LA TRAPA

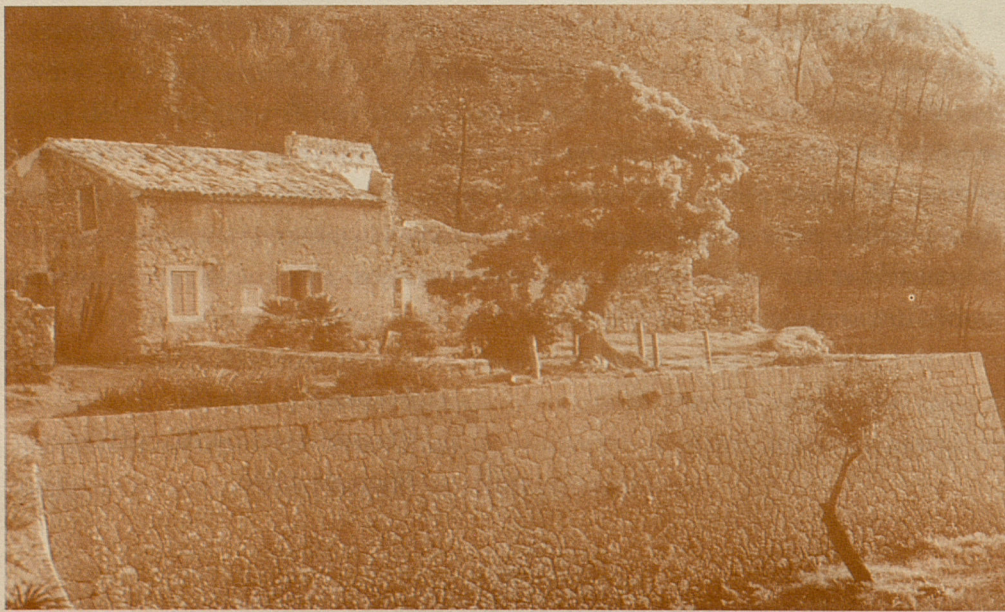
La Trapa és una finca de 104 quarterades (75 hectàrees), situada a l'extrem occidental de l'illa de Mallorca, al terme d'Andratx, formant part de la **Serra de Tramuntana**.

Deu al seu nom a l'establiment que realitzaren els monjos trapencs a principis del segle XIX (1810-1820), en fugir de la repressió francesa. D'aquesta època són les restes del monestir, el molí de sang, les marjades per al conreu i la xarxa de conducció d'aigua.

Igual que la resta de la Serra mallorquina, **La Trapa** presenta un valor ecològic excepcional, amb una flora i una fauna molt interessant i en què hi son ben representades les formes endèmiques (exclusives) de l'illa. Per altra part, des d'aquest mirador incomparable es pot contemplar un dels paisatges més grandiosos de Mallorca, dominant el mític illot de **Sa Dragonera**.

L'any 1980, **La Trapa** va ésser adquirida per l'organització ecologista **GOB - Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Naturalesa** amb la intenció d'evitar la seva destrucció, ja que en aquells moments hi havia plans per parcel·lar-la. Això fou possible gràcies a les aportacions econòmiques de centenars de persones, a l'ajut de diverses entitats estrangeres, i a una gran subhasta d'obres d'art cedides desinteressadament pels artistes. D'aquesta manera, **La Trapa** es convertí en el primer espai natural protegit de Mallorca.

Desgraciadament, el primer de juny de 1994 s'originava a les muntanyes d'Andratx un terrible incendi que destruï més de 1.500 hectàrees de boscos i garrigues i calcinà en la seva totalitat els tresors naturals de **La Trapa**.

Actual edifici construït pels monjos trapencs. Foto: **GOB**

La tasca dels voluntaris constitueix una aportació important per la reconstrucció de La Trapa. Foto: **Bennàsser Colom**

Fundació
Àrea Creació Acústica
Son Bieli · Búger

SALA DEL PIANO - FUNDACIÓ ACA - SON BIELÍ - BÚGER

· Dissabtes, 8, 15, 22 i 29 de juny a les 21 hores.

1996

1'Entorn Natural

homenatge a LA TRAPA

Versió MÚSICA - IMATGE - POÈTICA

INTRODUCCIÓ

"Història i l'incendi de La Trapa"

LES OBRES

"La Trapa" - "Sol-ixent" - "Viaranys" - "Sotabosc de l'Alzinar"
"Romaní" - "Presagis" - "Dues Balades a l'Entorn Natural"
"Sentiment de Tardor" - "Un Matí a Son Bieli"

- Música i Interpretació Pianística: ANTONI CAIMARI
- Imatges: BENNASSER-COLOM
- Literatura i Poemes: BASILIO BALTASAR - JAUME GALMES - PERE BONNIN - JAUME POMAR
MIQUEL COSTA I LLOBERA - ALEXANDRE BALLESTER - ANTONI GOST - MIGUEL ANGEL
VELASCO - JORDI SOLER.
- Recitador i Comentarista: ANDREU SUAU
- Direcció del So: FERRAN PASQUAL
- Processament digital del So: DISCANTUS - Madrid
- Caixes acústiques i amplificació: AUDIOLUX ALTA FIDELIDAD - Palma

A la sessió inaugural del dissabte **8** de juny, a la **Fundació ACA** presidirà l'acte el Hble. Sr. **Pere Sampol**, Vice-president del Consell Insular de Mallorca.

Presentaran l'obra el Sr. **Francesc Avellà**, President del **GOB** i el Sr. **Antoni Caimari**, President de la **Fundació ACA**.

Tots els dissabtes en finalitzar l'acte hi haurà un sopar de companyonia per als assistents, organitzat per **Art:arts** "Naturalesa, Artesania i Gastronomia".

Preu de l'acte amb sopar, 2.500 pts., (inclou l'aportació per la reforestació de **La Trapa**).

Els assistents, seran obsequiats amb un llibret històric que documenta l'obra "**L'Entorn Natural - Homenatge a La Trapa**"

A causa de l'espai reduït de la **Sala del Piano**, i per aconseguir una millor visió i escolta de l'obra, l'assistència estarà limitada a **75** persones per sessió. Per tant, els pregam que adquireixin el tiquet, sempre fins dos dies abans de cada dissabte, **8, 15, 22 i 29 de juny**.

Podeu adquirir-los a:

- **Fundació ACA** - Búger.

Ca'n Dometo - Oficines de l'ACA - Tel. 51 65 01 - Fax 51 65 02

- **GOB** - Palma

Can Verí 1 - Tel. 72 11 05 - Fax 71 13 75

I per més comoditat podeu aconseguir també els tiquets a qualsevol sucursal ubicada a Mallorca de:

- "**Sa Nostra**" Caixa de Balears.

- **Colonya Caixa d'Estalvis de Pollença**.

TEATRE PRINCIPAL
PALMA DE MALLORCA

Producció

· Dies, 26, 27 i 28 de setembre a les 21 hores.

1'Entorn Natural

homenatge a LA TRAPA

Concert TEATRE-DANSA

per

CINEMATICA SUD

Música

CAIMARI

Imatge

BENNASSER-COLOM

LES OBRES

"Sol-ixent" - "Viaranys" - "Sotabosc de l'Alzinar" - "Romaní"

"Presagis" - "Dues Balades a l'Entorn Natural"

"Sentiment de Tardor" - "Un Matí a Son Bielí"

FITXA ARTÍSTICA

- *Director:* EVA CAIMARI
- *Coreografia:* EVA CAIMARI - WILLIE SANZ
- *Actors i Ballarins:* ALEJANDRA GIMENEZ CHISCANO, EVA CAIMARI, WILLIE SANZ,
- *Música i Interpretació Pianística:* ANTONI CAIMARI
- *Imatges:* BENNASSER-COLOM
- *Mòdul Escultòric:* CAIMARI-CALDES
- *Projecció de video i producció audio-visual:* SAM-Serveis Audiovisuals de Mallorca
- *Direcció del So:* FERRAN PASQUAL
- *Processament digital del So:* DISCANTUS - Madrid

A la sessió inaugural del dijous **26** de setembre al **Teatre Principal** de Palma, presidirà l'acte el **Molt Hble. Sr. Cristofol Soler**, President de la **Comunitat Autònoma de les Illes Balears**.

Presentaran l'obra el **Hble. Sr. Damià Pons i Pons**, Conseller-President de Cultura i Patrimoni Històric del **Consell Insular de Mallorca**.

Els assistents, seran obsequiats amb un llibret històric que documenta l'obra **"L'Entorn Natural - Homenatge a La Trapa"**

Preu de les entrades, 1.500 pts.(carnet jove i estudiants 800 pts), que inclou l'aportació per a la reforestació de **La Trapa** i que podeu adquirir a:

Taquilla del **Teatre Principal**

Fundació **ACA** - Búger.

Ca'n Dometo - Oficines de l'ACA - Tel. 51 65 01 - Fax 51 65 02

GOB - Palma

Can Verí 1 - Tel. 72 11 05 - Fax 71 13 75

I per més comoditat podeu aconseguir també els tiquets a qualsevol sucursal ubicada a Mallorca de:

- **"Sa Nostra"** Caixa de Balears.
- **Colonya Caixa d'Estalvis de Pollença.**

"CREADORS PER LA TRAPA"
SUBHASTA D'OBRES D'ART EN BENEFICI DE
LA REFORESTACIÓ
DE
LA TRAPA

Del dia 16 al 29 d'octubre a la Galeria d'art Bearn, exposició prèvia de les obres d'art donades per a la SUBHASTA.

C/. Concepció, 6 - Tel. 72 28 37 - Palma de Mallorca

Fundació
Pilar i Joan Miró
a Mallorca

AUDITORI - Fundació Pilar i Joan Miró

- Dies, 30 i 31 d'octubre a les 21'00 hores.
-

SUBHASTA PÚBLICA D'OBRES D'ART DONADES PER DISTINTS
CREADORS PER LA REFORESTACIÓ DE LA TRAPA.

Donarà fe de la Subhasta el Sr. Sebastià Palmer, Notari de Palma.

Col.labora:

SA POBLA

- Entrada lliure.

El dia **31**, en finalitzar la subhasta, es realitzarà un sopar de companyonia a la mateixa seu de la **Fundació Pilar i Joan Miró** a Mallorca, organitzat per **Art:arts** "Naturalesa, Artesania i Gastronomia".

- *Arròs de Noces*, del mestre cuiner **Tomeu Quetgles "Ca'n Quic"** de sa Pobra.
- *Embotits artesanals*, del mestre xarcuter **Mateu Putxer** de sa Pobra.
- *Patés artesanals*, del mestre xarcuter **Francesc Reina** de sa Pobra.
- *Pa i pastissos*, del mestre pastisser **Francesc Moranta** de sa Pobra.
- *Formatge artesanal*, **S'Atalaia** de Llucmajor.
- *Vins*, dels prestigiosos cellers **Jose L. Ferrer - Franja - Roja** de Binissalem.
- *Herbes seques*, de les prestigioses destileries **Antoni Oliver** de Llucmajor.

Preu del sopar: 2.500 pts.

Podeu adquirir el tiquet del sopar a:

- **Fundació ACA** - Búger.
Ca'n Dometo - Oficines de l'ACA - Tel. 51 65 01 - Fax 51 65 02
- **GOB** - Palma
Can Verí 1 - Tel. 72 11 05 - Fax 71 13 75

I per més comoditat podeu aconseguir també els tiquets a qualsevol sucursal ubicada a Mallorca de:

- "Sa Nostra" Caixa de Balears.
- Colonya Caixa d'Estalvis de Pollença.

“LA TRAPA”

(IMITACIÓ DEL SILENCI)

Un home es pot explicar a si mateix amb poques paraules. Arribada la cruïlla de la vida, pren aire i diu el que ha estat pensant. Amb això corona el fet de viure. Li passa el mateix a la terra: clavat en la seva immensitat blava, un lloc fa esclatar el seu esperit. Aquesta és la tasca de la civilització: cercar aquells indrets que contenen l'origen del món.

La immensitat del paisatge ens torna el vertigen del naixement, però casa nostra és un lloc petit. La geografia del món és un fet tel·lúric de moviment, però la llum d'un racó ens fa tancar els ulls. Cansat de trespasar les pàtries de la vida un home es conforma amb un forat, però a vegades la sort li deixa un llogaret. Assegut comprem el misteri de la distància, el secret del temps. Aquesta és la paradoxa de la saviesa: no ens fa falta viatjar per conèixer la mesura del món.

Aquell que pot conèixer la terra sense moure's de casa seva, en el somni fraternal dels homes-paraula, sap el que dic: **La Trapa** i **Sa Dragonera** són el símbol de la terra. Per això han estat salvades. La seva existència és un homenatge al silenci. Aquella música original de la natura.

La Trapa roman com una lliçó que hem d'aprendre: aquest saber callar és una pedra d'or.

Basilio Baltasar

L'ENTORN NATURAL - "Homenatge a La Trapa"

Després d'acabar el cicle d'obres corresponents a la "*Música Blanca*", vaig abordar una altra col·lecció dintre la mateixa escala diatònica o natural, (menys els "*Presagis*" les "*Dues Balades*" i "*Una matí a Son Biell*", treballades en l'escala cromàtica) amb la qual intent captar l'esperit de l'Illa de Mallorca.

El punt de partida fou una sortida de Sol a Son Biellí, que havia captat amb dues transparències, mentre es construïa la Seu de l'ACA, l'any 1987. La gamma de colors aconseguits amb les imatges m'inspiraren "*Sol-ixent*", peça inicial de la col·lecció.

L'incendi de "LA TRAPA" - l'any 1994 - em va commoure de tal manera que augmentà el meu respecte i amor als nostres boscos i vaig decidir rendir-li un homenatge continuant treballant l'obra, dedicant-li tot el cicle de composicions pianístiques.

L'ENTORN NATURAL - "Homenatge a La Trapa", finalment fou concebut per esser acompanyat per imatges, que després de "*Sol-ixent*", continuarà el company, **Bennàser-Colom**, cineasta i col·laborador de sempre en la posta apunt de la meua música visual.

Búger i Campanet, pobles de la Mancomunitat des Raiguer, constituïran els llocs bàsics per a les imatges - Ses Fonts Ufanes, els boscos, les valls dels dos termes i els punts màgics que es contemplen des de Son Biellí - Puig de Sta. Magdalena i Randa - son captats per la sensibilitat i riquesa fotogràfica característica de **Bennàser-Colom**.

"Cinemàtica Sud", neix amb l'ENTORN NATURAL. Willy Sanz i Eva Caimari són personatges que en si representen aquesta mediterraneïtat expresada amb els seus trets i moviments subtils que es fusionen amb el món cromàtic i sensible de la música. **Alejandra Giménez** també s'ha incorporat a aquesta aventura meravellosa de l'art del Teatre, Mims i Dansa.

Tots els components de "Cinemàtica Sud" emprenen amb entusiasme la posta en escena de l'ENTORN NATURAL - "Homenatge a La Trapa" i l'el·laboren amb molta cura, contant amb l'art visual de **Bennàser-Colom** i la creació d'un mòdul simbòlic de l'escultor **Caimari-Caldés**.

El conjunt és un espectacle multidisciplinar que compta, sobretot, amb la vigoria i il·lusió d'aquets joves artistes mallorquins.

Després d'incorporen a l'obra (versió *Música-Imatge-Poètica*) varis poetes i literats de Mallorca, **Basili Baltasar**, **Jaume Galmés**, **Pere Bonnin**, **Jaume Pomar**, **Alexandre Ballester**, **Antoni Gost**, **Miguel Angel Velasco** i **Jordi Soler**. Hi és convidat també el nostre **Costa i Llobera**, el qual, amb un dels seus poemes ret homenatge al humil brot de **Romaní**.

Aquests amics participaran amb el poema que han dedicat a les composicions i que constituirà mitjançant la gravació electroacústica i filmació dels textos, el pròleg del grup de les obres musicals: "*La Trapa*", "*Sol-ixent*", "*Viarany's*", "*Sotabosc de l'Alzinar*", "*Romaní*", "*Presagis*", "*Dues balades a l'Enorn Natural*", "*Sentiment de Tardor*" i "*Un matí a Son Biellí*".

Em satisfà que aquesta música hagi estat el punt aglutinador de distintes manifestacions artístiques nascudes des de Mallorca i que, sens dubte, serviran per oferir arreu del món un tros del que constitueix la nostra millor riquesa - l'Entorn Natural -.

Junts pretinim fer una aportació a la reforestació de la "TRAPA", lloc llegendari i formós, cuidat pel **GOB**, l'entitat que sempre ha lluitat per preservar el nostre medi ambient.

Aquí teniu una obra que en la versió *Musica-Imatge-Poètica* i en l'altra representació *Teatre-Dansa-Mim*, intenta fer-vos veure i comprendre la necessitat d'estimar, respectar i sentir, les magnificències de la **Mare Naturalesa**.

LES OBRES

Versió Música-Imatges-Poètica

"La Trapa"

La Trapa està abrigada per la música de Tendències-2, obra que pertany al conjunt de les 17 **Tendències** composades l'any 1978.

Les imatges comencen amb una panoràmica on hi divisam un paratge sobrevoltat per gavi-nes. Uns aguts cristalins del piano goteijen l'esplendit pinar i ens inicien a un recorregut pels entorns de *La Trapa*.

Sa *Dragonera* ferm i vigilant, banyada pel blau de la mar també ens infundeix un ambient idil·lic.

Música i imatges es fusionen per a transmetirnos la pau i la profunditat que ens comunica aquest lloc que fou habitat per una comunitat monàstica.

Les plantes arbustives i flors de colors delicats acompanyades pels harmònics subtils de la música transmeten també harmonia i equilibri espiritual.

Tota l'obra es un homenatge a l'extraordinària reserva natural de *La Trapa*, que per pròpia vida s'està regenerant després del devastador incendi.

"Sol-ixent"

Comença amb un espai greu que precedeix un inici lent, difuminat i ondulat, singnificat el pas de la fosca a la claror. El tema musical es desenvolupa amb una envoltura d'armònics refi-nats, que es fusionen amb els colors cromàtics de la sortida de sol captada per les imatges.

La segona part - ben definida per la música - ens mostra unes magnífiques estampes del **Puig de Sta. Magdalena i Randa**, llocs carismàtics que es divideixen des de l'ACA.

El conjunt musical es melòdic i sensible, recordant l'ambient purificador des ametllers i els entorns de **Son Bielí**.

"Viaranys"

Creem un ambient musical apacible i tonificant, és un passeig per les valls, turons i puigs del terme de Campanet, paratges bucòlics que s'endinsen a la serralada.

La peça final és assossegada i contemplativa, envoltant les postes de sol captades per l'ull de **Bennàsser-Colom**.

"Sotabosc de l'Alzinar"

S'inicia amb un tema de **Beethoven** com a reconeixement per la seva admiració pels boscos **Alemanys i Austriacs**. La cita musical dona pas a una sèrie de variacions que ens condueixen dins el sotabosc, prop de les "**Fonts Ufanes**" que s'estenen banyant la vegetació, tot creant una sensació enigmàtica i profunda.

Els fruits del bosc, **aglans, arboces, bolets i picornells** son també acompanyats per les variacions fresques i nostàlgiques nascudes del tema **Beethovià**.

"Romaní"

Conté un sol moviment i està inspirat en el poema que el poeta Costa i Llobera i cita el Romaní. La música lenta i emotiva ens comunica aquesta pau i sensibilitat que troban a l'Illa de Mallorca.

Les imatges són una successió rítmica de colorits del Romaní, planta arbustiva que es presenta com a símbol dels aromes i beniginitats de la Mediterrània.

"Presagis"

Els "Presagis" desgarren l'aura sonora del "Romaní" i expressen amb acords rotunds i subtils el sentiment que produeix la degradació dels nostres entorns naturals.

El primer impacte visual representa simbòlicament un "cementiri de tronc" i acte seguit apareixen els "tubs de ferro", la "ferralla" i el "ciment" que, també constitueixen símbols de trastocaments de la nostra natura.

"Dues Balades a l'Entorn Natural"

Les Dues Balades expresen musicalment el meu sentiment de respecte-admiració-emoció a la Mallorca màgica i oculta.

A la primera balada, les imatges ens mostren la muntanya "Massanella" il·luminada per un aura de contrallum que infon amb la música un esta enigmàtic i visionari d'aquesta Mallorca que només pot expressar el Món de l'Art.

L'altra balada, més inquietant, es fusiona molt bé amb les muntanyes, els fondals i les magnífiques roques escultòriques amb formes estranyes i cares enigmàtiques. El "Torrent de Pareis" surt com esponent significatiu d'aquest Món Màgic del Nord de l'Illa.

"Sentiment de Tardor"

Un poema musical que mira la LLUNA i ens dona compte del recolliment i eufòria que ens embarga a l'hora mística foscant.

"Un Matí a Son Biellí"

Finalment, un Matí a Son Biellí, és una manifestació de processos rítmics i tímbrics que fan recordar la frescor i el carisme dels entorns de Son Biellí.

La Seu de l'ACA captada per les imatges, deixen constància de la característica pedra mallorquina, que fou rescatada del mateix lloc, des d'on s'irradia, vora el bosquet i la cova, tot un passat prehistòric.

Antoni Caimari i Alomar
Compositor

L'ENTORN NATURAL - "Homenatge a La Trapa"

Així com la realització d'ENTORN NATURAL ha estat per a mi el recordar la natura de la meva infantesa, voldria que la seva visió servís per repoblar el grau de sensibilitat de cadescun cap a n'aquest be, tan fràgil i instituïble, patrimoni de tots; i el fet de recuperar LA TRAPA. Només fos punt de partida i la tasca d'haver-ho de fer, un mal somni ja passat.

Bennàsser-Colom

Cineasta

... D'una afecció al jardí ,

Qualsevol estrany amb consciència es pot deixar enviar per l'aura de les figures del paisatge i, de vegades, sentir-se encara més estrany per la incapacitat d'assolir la frondositat sota aquella aura.

Caimari, com a artífex dels sons, ens presenta la seva música més elegíaca, dotada d'un lirisme fascinant, com en la majoria de les seves obres.

Espais sonors reflecteixen el mateix **entorn natural** que inspira les consciències, allò que ha permès que nosaltres sufrim l'afecció. I afectats per la mateixa aura, els gestos acompanyen escales tonals de "*Música blanca*", amb una mediterraneïtat sofisticada, mitjançant la sonoritat del **Bösendorfer Imperial**, sobre textures i harmònics subtils que constitueixen l'univers de les composicions de **Caimari**.

La mirada de l'entorn ha estat introduïda per **Bennàsser-Colom** amb la seva capacitat per albirar la realitat més enllà de les impressions.

Per **Bennàsser-Colom** hi ha de debò un cert plaer quan interpreta les imatges. Manipula i reconstrueix l'empremta que dona la **Natura** i l'ofereix transfigurada tal com un experiment pictòric. Perquè **Natura** és també pintura i a la creació resultant apareix una visió particular que filtra i tot esquiva la concreció de la fotografia i el seu context poètic.

Al nostre viatge d'imatges es va dibuixar un "affaire" a l'**entorn natural** d'un jardí fantasmal... els visitants i personatges socials són éssers que sofreixen aquella afecció de la llum i la fronda, i desenvolupen el nostre univers gestual sempre, i solament sempre sota el lirisme de la **Natura Harmonitzada**.

Cinematica Sud

ELS POEMES

“SOL-IXENT”

A la M.

I et dic, amiga,
que hem de ser allà dalt,
dues notes unísones
vibrant
en la radiant
harmonia còsmica,
la meva única Mús
ica si no véns: ets
en mi, llençada de l'albada que ens anuncia
Betelgheuse
vermellosa estrella, robí a l'espatlla
de l'arnès del caçador celestial
que amb un tret ens obre la porta d'or de l'orient,
Orió diví de fitorants sagetes!:
la negra nit fuig moridora
deixant un rastre de sang púrpura
fins que, exsangiüe, esdevé lívida
i perd la color;
aleshores, majestuos
s'alça el dia blanc,
l'orfe.

Jaume Galmés

“VIARANYS”

En acabat els jocs
i els fumarols de festa,
prenguérem comiat
a l'hora matinera.
Amb pas alleugerit
per la quimera,
vaig emprendre el camí,
puig amunt,
fins a tocar els núvols.
Vaig travessar la mar
i trescar món
seguint aucells exòtics
per nous viaranyes,
afrontant la tempesta
i mil paranyes.
I ara que ve el crepuscle
tu i jo, vells amics,
amb el cos pansit
però molt més savis,
esperam asseguts al bosc pairal,
com dos estranys,
un modest passatge
al més enllà.

Pere Bonnín

“SOTABOSC DE L'ALZINAR”

Lenta la mà del vent entre les branques
del somni antic, daurat, i la puresa
del primer verd que tenen les alzines.
Lent es desvetlla el dolor d'una terra
pels albellons oberts de la memòria
quan plora el cel rogent amb les arboces
i raja l'aigua de les Fonts Ufanes.
A l'herba tendra, el silenci de l'aire
i ataronjats de sol els picornells
sota la llum del bosc en clariana,
quasi perfumen una imatge interna
de l'ideal: l'arrel, la identitat
solcades per un tènue fil de vida
que no ha sabut combatre amb el misteri.
S'emplena l'atmosfera de centaures
i baten ales d'egües voladores
mentre l'enclusa guarda Escalibur
que serà espasa i trencarà cadenes.

Jaume Pomar

“ROMANI”

(AMOR DE PÀTRIA)

Quan les volgudes muntanyes
deixava el pobre catiu,
plorant collí d'una penya
un brotet de romaní.

Passà terres i fortunes,
però, resant cada nit,
besava el pobre, besava
un brotet de romaní.

Un dia d'hivern les ones
tregueren un mort, ai trist!,
estret en la mà tenia
un brotet de romaní

Miquel Costa i Llobera

PRESAGIS

Llarg auguri de sacerdot degollat.
Pedra i fang, pànic de metrònom glaçat.
Compta per comptar,
venguis o vagis,
fagis, no fagis...
sempre hi haurà
presagis.

Abans del temps mesurat
florien roselles i blat.
Ombra sense cantells
a repic de martells
trencà el vidre del silenci.
contagis de malsons.
Presagis.

Les suors del naixement
encara amaren el llençol
i, la falç del presentiment
ja estreny el redol.

Filferro de greus accents
es clava per moments.
L'ull del cel plora
i els talls dels vuit vents
escampen la sang enfora.

La corona s'oxida i la donzella
perd la seva virginitat
quan la fosca s'entrunyella
pels arbres que han callat.

Tres voltors retallen
espirals per estrenar
Les flames canten i ballen
damunt l'herba del comellar.
Terbol degotis del silenci.
Contagis de malsons.
Presagis.

I ara, redemptor del pecat,
vagis on vagis
sols els presagis
seran la teva heretat.

Desert dilatat, sense indici
de sortida.
La trompeta del judici,
enfollida crida
escapçadures de carn marcida.

Després del temps tancat,
sense roselles ni blat

fagis, no fagis,
venguis o vagis...
sempre hi haurà
presagis.

LLarg auguri de sacerdot degollat.
Pedra i fang, pànic de metrònom glaçat

Alexandre Ballester

“DUES BALADES A L'ENTORN NATURAL”

(LA SERRA DE TRAMUNTANA)

Silenci de bruixes de porcellana.
Vètebres de moviment de dansa.
Entelades per pètals de l'oci dels déus.
Enyorança de vell voltor.

Extrems de migdia
acaricien l'adolescència d'un capvespre
que es tomba al somni d'una canastra d'olives.
Imatges es fixen a la retina de la nit,
es dilueixen i erosionen la fosca.
Rostres d'insomni s'allarguen cap al blau.

Espina de peix
que baixa a la somnolència
del vampir de les paraules.
Perfums de violetes
esborren aquest pensament.

Teix sóc,
de tots els cants de la meva terra

Toni Gost

“SENTIMENT DE TARDOR”

(APARICION)

Está ya anocheciendo, pero tente,
aguarda un poco más. Desdeña ahora
la luz señera de la casa. Escucha
crujir la muchedumbre de los pinos,
el arroyo correr, la nota líquida
en la garganta del zorzal, y siente
latir el bosque en vilo de inminencia.
Cierra manso los ojos y respira
el verde olor de la espesura, yérgete
en el impulso de aspirar y seas
un solo pulso absorto con la fronda.
Ahora abre los ojos a la noche,
ve los bultos severos de los pinos,
su rigidez alerta; pero aguarda,
aguarda todavía: mira alzarse
el rostro que invocaste, el rostro amado,
como otra luna entre las negras ramas.

Miguel Ángel Velasco

“UN MATI A SON BIELÍ”

Llum temorenca, subtil
s'escola dins la bosquina.
Mil encisos que es desperten
a l'hora en punt de la vida.

Rou de matins, encanteri
que ofega la piuladissa
d'aucells que passen asprius.
Cant humit, rou que refila.

El Sol encén de puntetes
espurnes de pedra antiga
i omplen l'espai i el silenci
aromes de tarongina.

Sobre l'herba encara molla
les tres gràcies se pentinen,
matinal angelus resen
ales blanques de gavina.

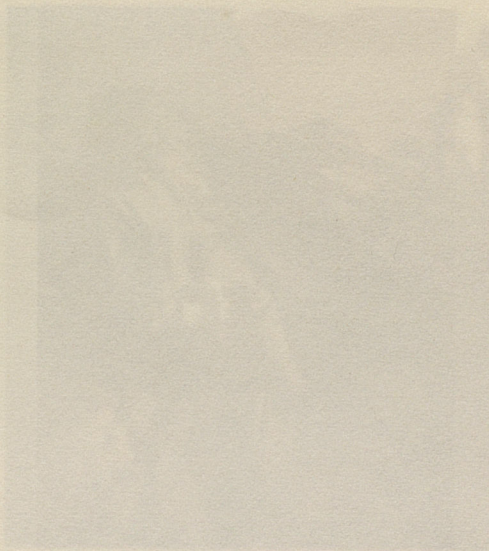
Matins a son Bialí
claror clara amorosida
aquí la pau seu a l'ombra
quan l'alba es fon amb el dia.

Jordi Soler

La Trapa conté una flora molt important.

Foto: Bennàsser Colom

ELS CREADORS

"Les creacions d'**Antoni Caimari** són construïdes sobre un refinat concepte de la qualitat-qualitat al registre i qualitat als media-damunt un rigor absolut en l'elaboració - tasca on es conjuguen la reflexió organitzativa amb l'espontaneïtat i l'oportunitat - i sobre una tècnica pròpia desenvolupada des del coneixemet experimental de l' instrument i l'autodidactisme. Les seves composicions mostren un discurs formal encadenat com a variacions nascudes les unes de les altres. Exactament com les branques i ramells neixen a les copes dels arbres..."

Xavier Carbonell, compositor

"**Caimari** cultiva amb la seva música, certes plantes que no coneixen la llum i han generat per tant alguns sentits en els quals la simetria és absent i torna d'acord amb certes pautes que solament la seva sensorialitat coneguessi..."

"La inspiració no és pas aquí, un suport d'una obra construïda, tempejada, anotada i corregida. La inspiració és la mateixa obra. Neix vestida de música, i de la mà d'una tècnica brillant, costosíssimament adquirida al llarg d'hores i més hores d'observació directa de les intensitats, el cromatisme, els valors relatius de la tessitura amplíssima del piano governat per la mà d'aquest artista"

Javier Ruiz, escriptor

...Caimari, druida dels ecos.

"Recorda un mag sorgit de la forest: un d'aquells druides savis que parlaven amb els arbres i se s'adonaven de la música que xiuxiuejaven.

Antoni Caimari habita dins l'ordre sonor, els boscos de pedra venerable on el vent es filtra formant simfonies i sonates. Com a fetiller, ha obrat un prodigi: un **Encontre de Compositors** que any darrere any reuneixen a **Mallorca** els demiürgs de la seva confraria.

Hi ha també dins ell qualque cosa de revolucionari del passat, o del futur, millor dit. I quan et confia els seus plans i projectes tota la faç se li encén, i és com si compartissis una conspiració bella i incruenta amb totes les criatures que canten a la galaxia".

*Texte corresponent a l'article
"Criaturas y genios" de la revista MAGAZINE de criaturas*

BENNÀSER COLOM pseudonim de **Jaume Reinés** neix a Campanet (Mallorca) l'any 1959, al juny

S'inicià a la fotografia de la ma del seu veí i amic **Pere Solivelles**; ambdós, autodidactes.

Després d'uns anys allunyat de la fotografia hi torna a la mateixa vegada de la realització de la seva segona pel·lícula (*Son Llunes*), motivat pel retrobament amb la natura.

Des de l'any 1989 fins al 1993 participa a Certamens de fotografia, motivat més per la realització de nous treballs, que per a possibles premis.

L'any 1989 s'inicià dins el món de la cinematografia amb la col·laboració de **Pere March** a la càmera, i n'**Andreu Suau** davant d'ella.

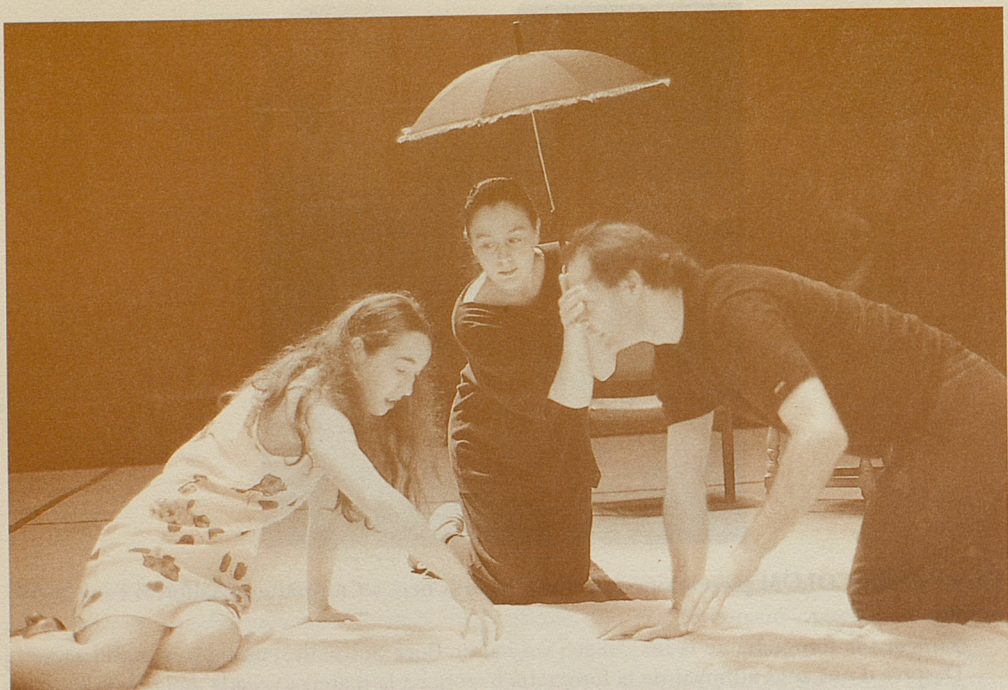
L'any 1991 organitza de la ma de n'**Antoni Caimari** el 1er. **Encontre de Cineastes** i l'any següent - neix l'**Associació de Cinema Balear**.

L'any 1995, entrà com a coordinador de l'**Àrea d'Imatge** de la Fundació ACA.

Aquí neix l'**ENTORN NATURAL**, després de la realització de **MORT**, i abans de la realització de l'audiovisual **INQUISICION**, també de n'**Antoni Caimari**.

La propera col·laboració serà amb **Cinematica Sud** en la posta en escena de l'**Entorn Natural** damunt d'un escenari.

1989 - III Certamen Vila de Campanet	2on. Premi-Local
Festival internacional de Cine de Bilbao - Sección Informativa	
1990 - IV Certamen Vila de Campanet	2on. Premi-Local
1991 - VI Marchée du Film Court Clémont-Ferrand. (França)	
1992 - VII Certamen Balear de Foto.Col.Enginy.Indust.	1er. Premi
VI Certamen Vila de Campanet	Accèsit
Premis Ciutat de Palma de Fotografia	Finalista
Selecció oficial - Elx -	
1993 - I Concurso Emigdio Mariani	Finalista
VII Certam. de Fotog. Fires de Sta. Maria	1er. Premi
1994 - Internac. Communic. Film and Video Festival	
INTERCOM' 94 - Chicago -	Premi especial del Jurat (Cert. Of Merid)
1996 - MICAB'96 - Barcelona -	Selecció Oficial

Cinematica Sud - Alejandra Giménez Chiscano, Eva Caimari, Willie Sanz. Assaig de "L'Entorn Natural" - Foto: J.A. Briñas.

CINEMATICA SUD TEATRE - DANSA

Quan disposam els nostres sentits per rebre les impressions de la música, l'estat d'ànim es fonamenta damunt pilars sense assossec, moguts per una intuïció que ens agrada remoure.

El nostre paper és el del visionari però no com a subjecte passiu, més bé sentirem aquelles impressions com cosa vírica. Tant **Eva** com jo decidim acceptar l'encarrec de **Caimari** i descifram així el submón on el símbol i els arquetipus subjectius ens obliguen a plantejar aquesta nova formació.

Obrim una porta d'accions, moviments i gestos per fonamentar - d'acord amb les il·lusions del músic contemporani - ... una qüestió de concepte escenogràfic, teatre-dansa i performance.

Comptar aquesta vegada amb creadors plàstics com **Bennasar Colom**, **Caimari Caldes** i **Bàrbara Juan** completa animosament les nostres intencions.

Ara, Visió i Moviment pernocten al pensament, a les fases de creació d'aquest concert de figures, sons i presagis que per primera vegada presentam com a treball conjunt, conscient i inevitablement multimediàtic.

PERFILS - COMPONENTS

EVA CAIMARI, Sa pobla, Mallorca, 1971 - Actriu i ballarina.

Educada al teatre i la dansa a Mallorca (Conservatori d'Art Dramàtic de Palma, Naus de Dansa i Teatre) a Barcelona (Institut del Teatre) i a Alemanya (Folkwang Hochschule de Essen).

La seva impressionant carrera es mou sota l'interès del món de l'interpretació, el mim i la pantomima i la dansa contemporània, amb nombrosos professors de talent i celebritat com Pawel Roubia, Angie Leparski, Pina Bausch, Malou Airaudo, Dominique Merci, Carlo Bosso, Avelina Argüelles, Paulo Ruschel, Anna Ricci, Jorge Aliaga, Rosa Capllonch, Matias Abraham, Simeone De Waal, ...

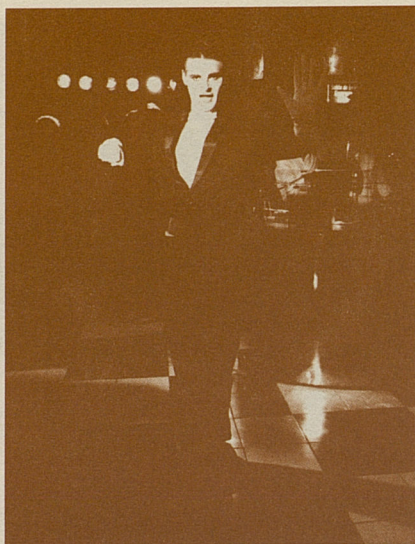
Els seus treballs com a ballarina i actriu han anat des del music-hall fins a papers a companyes de dansa i altres projectes amb Jorge Aliaga, Carles Salas i Olympia Scardi.

A Essen (Alemanya) durant cinc anys realitzarà la majoria de les seves coreografies - "Poema", "Alleine", "Si-no", "Mariana y yo", ...

També participa al Holland Festival'90 a Den Haag (Holanda).

Després de l'escola a Essen, marxa cap a Brussel·les (Bèlgica) amb Elisabeth Maesen per treballar a la coreografia "Colette" produïda per la Fundació Cour et Jardin.

Actualment dirigeix Cinemàtica Sud juntament amb Willie Sanz, antic company i amic des del començament de la seva recorregut per la formació pedagògica a Europa.

WILLIE SANZ, València, 1965 - Actor i ballarí

Llicenciat en Psicologia per la Universitat de València, també cursà estudis a Palma de Mallorca dins el món de la filosofia i la música (piano, crítica al diari de Balears).

Al mateix temps, al 1983, iniciava la carrera d'Art Dramàtic al Conservatori de Palma i a Naus de Dansa i Teatre, juntament amb Eva Caimari i assolí els ensenyaments dels mateixos professors d'interpretació.

L'any 1986 es traslladà a València a l'Escola Superior d'Art Dramàtic on experimenta amb companys de la seva promoció la direcció escènica aplicada al moviment (*"Extasi"*, 1987).

Després vindrà la seva incursió a la Dansa contemporània a València (*"Viannants Dansa"*, Gracel Meneu, Gerard Collins) on prendrà contacte amb Carolyn Carlson i Larrio Ekson a una trobada per ballarins valencians que afectaran la seva capacitat de creació coreogràfica.

L'any 1989 torna a Palma de Mallorca disposat a dirigir un grup de dansa i teatre alternatiu. Presenta el seu primer projecte de vídeo-dansa *"Paràbols"* amb *"Dulce producció"* un equip d'antics companys de Naus de Dansa i Teatre que es dedica a la vídeo-creació. En *"Dulce producció"* guionitza i protagonitza la majoria dels treballs videogràfics: *"Dulce despertar"*, *"La perla"*, *"Phrenology"* (cinta premiada al certamen d'Art Jove de Madrid i exhibida al Museu Espanyol D'Art Contemporani) i el seu segon vídeo-dansa *"Femme Fantôme"* també premiat a L'Expo-Ocio de Madrid al 1992.

Continuant sempre amb la seva formació dansística ingressa al 1994 a la formació de dansa contemporània *"Saco de Gatos"* com ajudant de coreografia juntament amb Paulo Russchel, després de passar per classes amb Xavier Henry i Pamela Wagner al seu estudi de dansa clàssica.

Altre treball videogràfic a la galeria *"4 gats"* de Ferran Cano és l'anomenat *"¿A tí también te gusta el tango?"*, exposició multimèdiàtica conjunta amb Bàrbara Juan.

L'any 1994 també es dedica a l'ensenyament de la música pel Ministeri d'Educació a Menorca i Mallorca.

Caimari encarrega un muntatge escènic a la seva filla, Eva, i així es constitueix el reencontre amb Willie Sanz i es crea CINEMATICA SUD, un "ensemble" balear amb la col.laboració de la Fundació ACA.

ALEXANDRA GIMENEZ CHISCANO, Reus, Tarragona, 1974 - Ballarina i actriu

Ballarina professional formada a Reus i Barcelona ("Artis", "Area") en diferents estils i tècniques (modern, clàssic, folklore, claqué).

Al 1991 es traslladà a la **Folkwang Hochschule de Essen** (Alemanya) i l'any 1994 al **SNDO-New Dance Development** a Amsterdam (Holanda) on treballa actualment com a ballarina becada.

La seva experiència comença als darrers anys dels 80 en diferents **Festivals de Dansa de Reus**, al **Mercat de les Flors** a Barcelona, dins l'Àrtor de l'espectacle i a "Area" (Barcelona).

Creà els treballs "*Frida*", "*Els gronxadors poden ésser personatges*" on també participa **Eva Caimari**, "*Por que los niños dejan de jugar*", "*Perras*", ...

A Londres participa a nombrosos "stages" (*Summer School "The Place"*) i jornades de dansa a Reus.

També actua per altres coreògrafs com **Barbara Groot**, **Christina Gaigg**, **Djahan i Manuela Pérez** i fins i tot es posa sota les ordres del realitzador **Michael Bouchéri** (video - film - dansa) com actriu.

Altres treballs: al **EDSI (European Students Initiative Dance)** a Londres amb la col.laboració de **Exploding Cinema** són "*Wet dress*", "*Overexposed*".

Antoni Caimari Caldés Va néixer a sa Pobla (Mallorca) el 22 de desembre de 1976. L'any 1988 es quedà fascinat per les escultures cinètiques de *Jean Tinguely*, i produeix d' immediat la seva primera escultura **Font Mòbil I**.

Els seus inicis com escultor estan desenrotllats sobre materials de "rebuig", en què troba el seu mitjà d'expressió natural i propi.

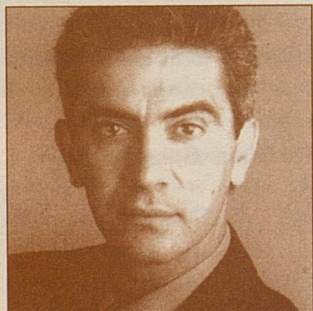
Antoni Caimari Caldés manifesta: "quan ús certs objectes que han tengut la seva pròpia vida, i han estat abandonats, els rescata i em fascina donar-los vida, una altra oportunitat en forma d'obra artística".

Amb el pintor Tano Pomar inicia els seus primers contactes amb el dibuix i la pintura. Es decisiu també per a la seva formació artística l'assistència regular als cursets que realitza el mestre *Victor Andreu*, en el Centre d'Art Contemporani "Moli d'en Xina" d'Algaida.

L'any 1993 participa en la prestigiosa **Mostra de Pintors de sa Pobla** i el **Museu d'Art Contemporani de Mallorca**, sa Pobla, adquireix la seva escultura **Fill de l'Aigua**.

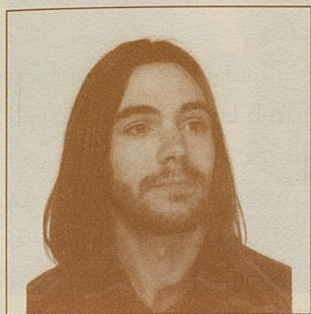
Aquest mateix any realitza la seva primera exposició individual **Bestiari**, en el Molí d'en Xina d'Algaida i, pel novembre l'Associació de Cinema Balear li encarrega una escultura en motiu del seu premi anual.

S'ha de destacar també la seva fascinació pel món dels estels, on troba una altre mitja d'expressió artística. Amb *Martín Scala* forma el club **Amics del Vent**, sa Pobla 1993, on duen a terme diverses activitats entorn als estels.

Basilio Baltasar Cifre (nascut en Palma de Mallorca l'any 1955) és director de l'*Institut Cultures del Món*, ha estat director del diari *El Día del Mundo* (1993-1995) i es editor de la revista de lliteratura *Bitzoc* i de la revista d'art i arquitectura *Gala*. Membre del Patronat de la *Fundació Pilar i Joan Miró* i de la *Fundació ACA Area Creació Acústica*.

Com a Comisari ha dirigit desde 1.989 el cicle d'exposicions d'art i antropología dedicat a la diversitat cultural: **Art aborigen australià** (1989), **Art budista tibetà** (1990), **Art Indígena Huichol** (1991), **Art Indígena a Colòmbia** (1993), **Art del País Dogón** (1994), **Art de la Nació Buriata** (1995).

JAUME GALMÉS, poeta i traductor.

Nascut a Sant Llorenç des Cardassar (Illa de Mallorca) el 1967, es dedica des dels disset anys a la creació poètica i des dels vint-i-un a la traducció de poesia i de textos relacionats amb la poesia especialment.

Dins el primer vessant, es donà a conèixer el 1992, any en què obtingué el “Premi Salvador Espriu per a Poetes Joves” que convoca anualment la **Fundació Pere Vergés**

amb el llibre *Náufrag en el Temps* “els llibres de l'escorpí. Poesia”, núm. 156 d'Edicions 62). Quant a la seva tasca com a traductor, en destaquen el Volum Versions del francès: versions d'un ampli ventall de poetes de la terra veïna del segle XV als nostres dies i que és prologat per **M. Villangómez Llobet** (tot esperant la seva publicació aviat, de moment roman inèdit) i l'intitulat *El Banquet* (33 traduccions de poesia), que igualment recull autors de diferents èpoques i, en aquest cas, àdhuc de llengües diferents (occità, alemany, francès, italià...); dividit en tres parts -*Pórtic*, *Témenos* i *L'hoste insòlit*-, abraça composicions de trobadors i **Minnesinger** essent, el gruix principal, format sobretot per poetes alemanys i francesos dels segles XIX i XX.

PERE BONNÍN (Sa Pobla 1944) Periodista i escriptor. Es llicencià en filosofia i es titulà en periodisme a Barcelona, on fou reporter de *El Correo Catalán* (1966-68), redactor de la *Gran Enciclopedia Catalana* (1968-71) i redactor en cap de *Mundo Diario* i del setmanari *Mundo* (1972-77). De 1978 al 1983, fou director de les delegacions de l'Agència EFE a la República Federal d'Alemanya a Viena (per als països de l'est d'Europa) i a l'ONU. Es autor dels llibres *Así hablan los nazis* (Dopesa,

Barcelona 1973), *Los pobres jueces de la democracia* (Plaza & Janés, Barcelona 1985), *Como hacer un bebé sin esfuerzo*, sobre la fecundació artificial, (Plaza & Janes, Barcelona 1986) *L'ou com balla* (Alpha Literatur Verlag, Frankfurt 1989) i *Los últimos días de Hitler* (Planeta Barcelona 1995). Ha publicat les biografies dels científics **Ramón Margalef** (ecòleg), **Fèlix Serratosa** (químic) i **Jordi Sabater Pi** (etòleg), editades per la Fundació Catalana per a la Recerca. Ha traduït de l'alemany els poemes de **Ralph Günther Mohnnau** (Pamiela, Pamplona 1993) i la novel·la de **Philipp Vandenberg** *El quinto evangelio* (Planeta, Barcelona 1994). De l'anglès ha traduït la novel·la de **Jean M. Auel** *Les Planes del pas* (Columna, Barcelona 1996)

JAUME POMAR (Ciutat de Mallorca 1943), es donà a conèixer com a poeta l'any 1967 amb la publicació de *Tota la ira dels Justos*. És autor dels llibres: *Amb la mort, amorosament* (Premi Nacional Universitari de Poesia Catalana 1966, Palma, 1969), *Història Personal* (Premi Ciutat de Palma 1970, Palma, 1979), *Carisma del desert* (Premi Fra Miquel Colom d'Inca 1975, Palma, 1978), *Elegies* (Premi Ciutat d'Elx 1986, València, 1987), *imatge de la por* (Premi Grandalla d'Andorra 1987, Barcelona 1988) i *Les quatre estacions* (Barcelona, 1991). Aquest any té prevista l'aparició de la seva poesia completa i també d'un recull inèdit: *Llavis de marbre blanc*. *Frontissa* és un llibre inacabat, de vessant avantguardista.

Publicà la tesina de final de carrera de periodisme: *L'aventura de "Nova Palma"* (Palma, 1967), un estudi sobre el cantant **Raimon** (Gijón, 1983) i una incursió narrativa: *Un dia o l'altre acabaré de legionari* (Barcelona, 1988).

Recientment ha publicat la biografia de **Llorenç Villalonga**.

MIQUEL COSTA I LLOBERA (Pollença, Mallorca, 1854 - Palma, 1922)

Fill de família molt rica, després d'iniciar estudis de Lleis a Barcelona i Madrid, es doctorà en Teologia a Roma (Gregoriana), on als 34 anys s'havia ordenat sacerdot. **Pius X** el nomenarà **Canonge** de Palma (1909). Havent predicat arreu de l'Illa, morí sobtadament lloant les glòries de

Teresa de Jesús. Als 21 anys escriu "*Lo Pi de Formentor*", obra cimera de la lírica de tots els temps. Romàntic i clàssic, canta la Renaixença catalana ("*L'Arpa*"), adapta metres d'**Horaci** ("*Horacianes*") i rendeix excels tribut a Grècia ("*La deixa del geni grec*"). Amb llenguatge senzill i noble exalta els valors paisatgístics, tradicionals i religiosos de la seva terra. "**Mestre en Gai Saber**" (1902) i **Fill il·lustre de Balears** (1956), el seu nom retola un parc a Montjuïc (1970). Per la seva profunda espiritualitat i virtuts cristianes té incoat (1983) procés de canonització.

Bernat Cifre

ALEXANDRE BALLESTER és un dels autors més interessants del teatre català contemporani. Ha escrit *Foc colgat*, Premi "Carles Lemos" 1967. Estrenada a "L'Aliança del Poble Nou" de Barcelona, pel grup "Bambalines". *Jo i l'absent*, Premi Ciutat de Palma 1966. *Siau Benvingut* Col·lecció "Les Illes d'Or". Escenificada a Ciutat de Mallorca per la Companyia "Artis" el gener de 1968. *Un baill groc per a Nofre Taylor*. Representada a la Facultat de Ciències de Barcelona pel N.G.T.U. (1971). *Dins un guix de vellut*, Premi Sagarra, 1967. Estrenada a la Universitat de Barcelona pel N.G.T.U., el dia 12 de desembre de 1970 i dirigida per Frederic Roda, i després representada al Teatre "Romea". I estrenada comercialment al

"Teatre CAPSA" de Barcelona amb el títol, per motivacions de censura, de *Facem Comèdia* per la Companyia de Pau Garsaball, al dia 15 de juny de 1972. *La Tragèdia del Tres i no res*, editada com a separata de la Revista "Lluc" el març de 1968, fou Premi especial del "Concurs de Teatre per a Cabaret", organitzat per la "Cova del Drac" de Barcelona. *Massa temps sense piano*, Premi Mallorca 1968. Escenificada als "Lluisos" de Gràcia de Barcelona el 1970. L'any 1968 guanyà el Premi "Joan Santamaria" a Barcelona amb *Fins al darrer mot*. Muntada per diversos grups amb el títol de *La rosa dels vents*. "Assaig d'Espectacle per una nit d'Estiu", representada a l'Escola Graduada de Sa Pobla, el juliol de 1968. El gener de 1969 dirigeix i estrena a Sa Pobla *Reis i no Reis*, adaptació de texts evangèlics, glosats i comentaris originals, acompanyament musical. Inèdita. Intervengueren 65 personatges. *Maria Magdalena o la Penedida gramatical*, representada a la "Festa de les Lletres Catalanes" el dia 22 de maig de 1971, en el Palau del Congressos de Montjuïc de Barcelona. *Començant a punt de pesta*, Premi de les Lletres Catalanes "Ignasi Iglesias" a la Ciutat de Tübingen (Alemanya), 1972. *Cap cap pla cap al cap del replà*, Teatre per a gent jove, estrenada a Badalona el 12 de maig de 1972. *L'única mort de Marta Cincinnati*, Premi de Teatre "Born de Ciutadella" 1983.

Amb el títol *Joc de tres* publicà a la Col·lecció "Raixa", *Fins al darrer mot*, *Massa temps sense piano* i *Un baul groc per a Nofre Taylor*. Amb el grup escènic "Kore" de Barcelona participà al "Festival Nacional de Teatro en Cuenca". I després fou estrenada al "Ateneo de Madrid". *Al caire de les campanes* 1985 "Premi Teatre Principal" 1987.

El 1960 va escriure la part històrica i etnogràfica del llibre "*Musica Folclorica*", editat per l'Institut Alfons el Magnànim de la Diputació de València. Del 1988 al 1989 va coordinar la publicació, i en va escriure els articles bàsics, dels 64 fascicles setmanals de la col·lecció "*Pobles de Mallorca*", distribuïda pel "*Diario de Mallorca*". Ha col·laborat assíduament a la premsa insular. Així, durant tot l'any 1991, va publicar un article setmanal al *Diario de Mallorca*, sobre festes populars. Hagiografia i costums, sota el títol "*Els Dies i les Festes*". Articles que, recollits, formaran un llibre de propera aparició.

Ha pronunciat conferències, sobre etnografia i aspectes mitològics de costumari mallorquí i pregons de festa a nombrosos ajuntaments i centres culturals de l'illa. Col·labora sobre temes d'art a la revista "Gala", i té una secció fixa setmanal al diari "El Dia del Mundo", amb el títol "Doble Caire". Ha escrit nombrosos textos de presentació per als més reconeguts pintors de l'illa, o que viuen o pinten a l'illa.

El 1990 va escriure la narració curta "*L'ombra del fil*".

El gener de 1995 va escriure "*Les llàgrimes del Vienès*", obra que fou estrenada el dia 11 de maig, per la companyia de teatre "Miramar", a la Sala Magna de l'Auditori de Ciutat de Mallorca. El 1996 li fou concedit a Barcelona el Premi Crítica "Serra d'Or" com a millor text teatral de l'ay.

El 1965 guanyà el Premi Ciutat de Palma de Novel·la amb l'obra *Les nostres amagades servituds*. També té tres llibres de poemes: *Brot de murta*, *Requiem per a nou pams de terra i Taula per a tots*. Jordi Arbonès, en el seu llibre "*Teatre Català de Postguerra*", diu: "...Alexandre Ballester haurà de convertir-se en una de les figures més importants de la nova expressió d'autors (si per cas no ho és ja), i fins i tot de l'estol d'autors catalans de postguerra".

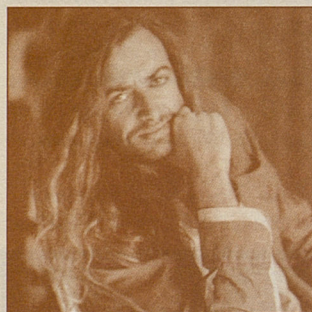
ANTONI GOST, poeta. Sa Pobla, 1953

S'ha dit que la poesia és bàsicament un joc d'imatges. Les imatges que ens mostra **Antoni Gost** són a voltes disgregadores, a voltes ens endinsen dins un món màgic, altres ens dibuixen una realitat feridora, però totes elles són d'una gran i indiscutible bellesa.

La poesia d'**Antoni Gost** és una poesia d'avantguarda i com a tal s'ha de llegir, el lector s'hi ha d'acostar amb voluntat de deixar-se emportar per les suggestives imatges que el poeta li proposa; sols d'aquesta manera podrà recórrer tot un món de màgica, inquieta i fascinant bellesa.

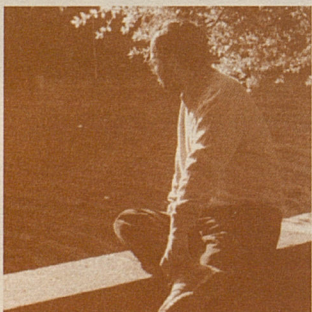
Actualment és coordinador de l'Aula Poetica de la Fundació ACA

Joan Company

MIGUEL ÁNGEL VELASCO neix a Mallorca l'any 1963. Autor de varis llibres primerencs, un dels quals va rebre el premi "Adonais" de 1981. Els seus títols més recents son: "*El sermón del fresno*", "*Después*" i

"*El dibujo de la savia*" (aquest darrer de pròxima publicació).

JORDI SOLER CUART - Sa Pobla 1.942, Llicenciat en Filosofia i Dret. Professor de llengua llatina i cultura Clàssica del I.E.S. Berenguer D'anoia - Inca.

Ha publicat diverses poesies a revistes i a la premsa diària.

Es autor del poemari "*Santa Pola*" i dues narracions curtes.

Actualment és redactor i articulista de la revista "**SA PLAÇA**" de Sa Pobla.

ANDREU SUAÚ (La Vileta, 1962) Fou en aquella tarda d'agost, quan una motocicleta i el cineasta Suaú, tot suant, travessaren Mallorca per trobar-me a Pollença i regalar-me la seva amistat. Des del primer instant ja em vaig adonar que em trobava davant un personatge únic i intransferible. No anava de director per la vida ni fregava projectes grandiloqüents pel nas de negú. Els encontres amb ell només eren possibles si estaven escrits pels destins inescrutables. De fet, ara ho sé, jo també l'esperava...

Seguiren anys d'apassionament fílmic i n'Andreu s'en-gresca amb moltes pel·lícules propies i encara més d'altri. Perque mai no es negava ni a un paper estel·lar, ni al d'un estel fugaç; a tota una veu en "off", o a un simple "efecte sala". Sempre, en necessitar una ma, la de n'Andreu era la primera en obrir-se. Ell dirigí, actuà fotografià, muntà, doblà... com a cineasta de cap a peus que era. I caigueren premis i el "curriculum" s'infla però abans d'enllepolir-s'hi, l'artesa del cinema aplegà les eines. Des d'aleshores, en trespasar món, n'Andreu ja no veuria més plans majestuosos, contrapicats imponents o seqüències rodones, i ja no es decebria per unes tècniques sempre precaries. Ara n'Andreu, potser guiat per la mà filosòfica del seu mestre **García Calvo** o pel missatge transcendent dels trobadors provençals ha retrobat la força de la paraula i ha comprès que el verb esdevé màgia amb els dictats del cor. Així és com eleva el mot primitiu i tosc al cadafal de la cançó, a l'estrada de la poesia i al taulat del teatre. Tanmateix avui només podrem escoltar-lo recitar el cant natural d'altres poetes... Però tant se val perquè n'Andreu, faci el que faci sempre ho farà amb la vena dels **Ovidis** i, com els caragols, del penós i lent camí de la creació, ell també en deixarà una fosforescència.

Pere March

FERRAN PASQUAL SALINAS. Va néixer l'11 de Maig de 1971. Des de molt jove va sentir la inquietud pel món de la tècnica als mitjans radiofònics. Durant la seva adolescència va col·laborar i aprendre amb experiències a la Radio de Ciutat "**Radioactivitat**". També s'enqrescà amb experiències de muntar una cooperativa anomenada "**Radio Gestió**" fent tasques a l'àrea de serveis tècnics.

Va muntar a l'any 1991 la part tècnica de l'emissora municipal d'Alcúdia, Alcúdia Radio, on encara hi està treballant en aquests moments. També coordina els distints muntatges tècnics de so de l'ajuntament d'Alcúdia i col·labora amb la Fundació A.C.A. des del punt de vista tècnic i d'enregistraments. En l'actualitat és el tècnic de so del grup Cap.pela.

LA GASTRONOMIA

I

ELS MESTRES ARTESANS

DITIRAMBE ARROSSER

Ben volgut amic, entaulat i disposat a tastar un dels plats més característics de la cuina pobra. Aquest plat d'arròs de groguenca coloració, d'una justa i calculada consistència, ni molt espès ni massa sucós, amb el profund gust d'una generosa memòria de carns variades i un accent de marisc, tot ben especiat, aromàtic i suculent, és una glòria de la cuina pobra. En aquest plat d'arròs, que el podríem anomenar "arròs de nocs", "de festa", "de revetlla", però mai "arròs brut" (desafortunada denominació de qualque extern indocumentat) es resumeixen savieses i coneixements gastronòmics d'una cultura popular vigorosa i substanciosa que, del menjar, n'ha sabut fer senya d'identitat.

L'art de "Can Quic" en cuinar aquest "arròs de festa" els ve d'antic. Jo record que cap allà les festes de Sant Antoni de 1958, al saló, a la Plaça Major, ja es servia aquest meravellós arròs. El cuiner era l'amo en Martí Quetglas, que recordava el gust i seny de generacions anteriors en aquest delicat quefer el calderó i l'arròs. El bon ofici de l'amo en Biel Curro, també va ésser clau determinant per afinar el tast únic i vivificant d'aquell arròs que, ara, per herència i mestratge, el fill Bartomeu i el gendre Gabriel de l'amo en Martí Quetglas "Quic" segueien oferint amb la mateixa qualitat i segell, al "Saló Can Quic" que obrí les portes l'any 1963 i, d'aleshores ençà, tant contribueix, juntament amb altres establiments, al bon nom gastronòmic de Sa Pobra. I això que arrossos com els de "Can Quic" no en fan enlloc. Bon Profit.

Alexandre Ballester

ELS EMBOTITS

A la tardor de 1836, un vapor de nom "El Mallorquí" portava a Mallorca, d'entre els passatgers, una colla dels personatges que més renom proporcionarien a la nostra illa. Un d'aquests personatges era el músic Frederic Chopin. L'altre era Aurora Dupin, l'amant, que escrivia sota el pseudònim de George Sand.

George Sand, en la seva obra *Un hivern a Mallorca*, on explica els detalls del seu viatge i estada, fa referència, amb un to clarament cínic, a la consideració que mereixen els porcs que compartien el viatge. El breu comentari a l'efecte, acaba assenyalant: "*Per als mallorquins, el segle XIX serà l'edat del porc*".

A pesar de la mala intenció que comporta l'assertió de la visitant, la realitat insular no anava lluny de la seva valoració. Encara que el porc era present en l'alimentació local des d'èpoques relativament primerenques de la nostra cultura, sembla que no és fins poc

abans del segle XIX quan la majoria dels nostres embotits comencen a ser tal com els coneixem actualment.

L'actual cultura de l'embotit mallorquí s'inicia entre finals del segle XIV i començament del segle XV. La complexa evolució experimentada cristal·litzarà en la panòpia dels embotits que pegen de les perxes mallorquines de l'esmentat XIX.

La industrialització de la majoria d'aquests productes ha comportat, en concretes ocasions, a un detriment de la qualitat. Tant és així que els òrgans de govern locals s'han vist forçats a dictar una normativa al respecte, a fi de separar els embotits produïts d'acord amb el rigor dels costums i tècniques tradicionals i els que es confeccionen segons altres criteris.

Portat pel desig de recuperar els més òptims nivells de qualitat, **Mateu Putxer** ha realitzat les passes oportunes per tal de reproduir, de bell nou, els més genuïns processos d'elaboració de la nostra matança del porc. Des de la cria d'espècimens de veritable raça negra mallorquina, alimentat segons es feia antany, passant pels variats procediments d'elaboració dels seus derivats i embotits. Ha reproduït, al límit del que és possible, la majoria de processos artesanals tradicionals. Ha refet, d'aquesta manera, tot el camí que dugué a aconseguir les més elevades cotes de prestigi per als productes de la matança mallorquina tradicional.

Entre les varietats de la xarcuteria local, que podreu degustar, n'esmentarem a continuació algunes de les més conegudes i representatives

Antoni Contreras

SOBRASSADA

Sens dubte la reina dels nostres embotits No només per ser el que gaudeix d'una més antiga prosàpia, ja que el seu origen es remunta a la primera dècada del segle XV, o tal vegada, fins i tot, més enrere, sinó perquè la seva presència a la taula és sempre ben acoïllida.

Es tracta d'un embotit cru, que es confecciona amb carn de porc semigreixosa, completament dessagnada, triturada i amassada amb sal, pebre bo i pebre vermell dolç o coent, segons els gusts, en abundància. Aquesta última espècie és la que li proporciona el vistós color vermell, apetitós i característic.

Els embotits obtinguts així, després d'un període de dessecació i adobament, es poden consumir al moment. Per regla general es consumeix crua, no debades se l'ha considerat un dels millors patés del món, però la gastronomia mallorquina és pròdiga en formes de preparació d'aquest magnífic embotit. També el podem trobar, a la nostra cuina, formant part de nombrosos plats, dolços o salats, de les més entranyables tradicions culinàries de la nostra illa.

CAMALLOT

Es un dels nostres embotits cuits. Si la sobrassada és la reina, aquest és el rei de la nostra xarcuteria. No pot presumir d'un origen tan antic com la sobrassada, però ja el podem trobar documentat un segle més tard.

La seva preparació es du a terme embotint xulla i carn de la més greixosa del porc, tallada a trossos de grossària mitjana, corresponentment condimentats amb pebre bo i sal, a la pell de les cames del porc, la qual es cus, a manera de bossa, i es tanca amb una costura especial.

De la cama del porc deriva la seva denominació de camallot. Posteriorment es cou, lentament, procurant que la pell i les costures no s'obrin, ni es rompin. Només s'ha de deixar sortir l'excés de greix, líquat per la cocció.

Tradicionalment es consumeix per Pascua i en arribar les primeres calors. Es pot consumir directament, o bé rostit a la brasa. També es corrent el seu consum amb salsa de tomàtiga -les tomàtigues, de ramellet, necessàriament-. Forma part de nombrosos plats tradicionals de la ruralia mallorquina, especialment en temporada de sega, com fideus de caseta, arròs de marjal, burballes, etc.

BOTIFARRES

Són un dels embotits més antics que es consumeixen a la nostra illa. Les primeres referències a les taules de la nostra illa daten de començaments del segle XV. Se les anomena també negretes. Constitueixen una varietat primordial dels nostres embotits cuits.

Es confeccionen amb la mateixa carn del porc, encara que més triturada que la destinada al camallot. Es condimenten amb espècies similars. Es diferencien, essencialment, pel fet que van embotits en budells gruixats, en lloc de la pell de la cama del porc. Se solen consumir abans que els camallots.

BOTIFARRONS

Com indica el seu nom, són una forma menor de les botifarres. Es diferencien per la seva menor grossària i per anar embotits en budells de diàmetre inferior, fermats a mà.

La seva composició és similar a les botifarres, encara que varien els ingredients. Se solen fer de carn sobrant d'altres embotits i de la que queda aferrada als ossos o al cap, així com greixos blans i amb sang. Poden entrar també en la seva composició vísceres de tota casta, des de lleu a ronyons, cor, fetge, etc. Solen ser molt especiatss i amb llavors d'anís.

BLANQUETS ANTICS

Són uns dels embotits antics de la nostra matança que hem volgut recuperar. Constitueixen una modalitat de l'embotit anterior. Es confeccionen seguint antigues normes gastronòmiques. La recepta proposada, en el nostre cas, procedeix del més antic tractat de cuina mallorquina, el qual es remunta als últims anys del segle XVIII.

Es confeccionen amb cervells i carns fines, amb anissos, herbes aromàtiques i pinyons. Amb tot plegat es fan bolles, a manera de raules grosses embotides amb mesenteris del porc, convenientment tancats.

NORA FARCIDA

El nom d'aquest embotit ve del budell que el conté. Es el que es troba a la sortida de l'estomac del porc. Una primerenca fórmula n'apareix en el més antic text culinari mallorquí, datat a finals del segle XVIII.

Es composta de carn magra i un poc greixosa, mesclades amb poma i altres fruites seques, que van des d'ametles i nous o avellanes, a tomàtiques seques, orellanes d'albercoc, prunes, panses i, especialment, figues seques. El conjunt, prèviament triturat, s'adoba amb una moderada quantitat d'espècies. Encara que això darrer depèn del gust del consumidor.

Proporciona una àmplia gamma de sabors i aromes, que el converteixen en un dels embotits més característics de la nostra gastronomia. En aquest sentit, s'ha d'assenyalar que la mescal de dolç i salat, propia d'aquest embotit, resulta emblemàtica de l'antiga cuina mallorquina en què es combinen freqüentment ambdós sabors.

Se sol consumir habitualment com un entrant o com a primer plat. En el primer cas es consumeix directament. En el segon, la seva presentació habitual acostuma a ser fregit, en moderada quantitat d'oli d'oliva i empolvat amb canyella.

Antoni Contreras

ELS PATES

PATE DE FIGAFLOR

Que més dolç i espectacular al paladar, les figues suggereixen al·legria i determinen moments en el temps. Es disfruta treballant amb elles, tenen cos i volum, donen a la pasta una fisonomia i un color divertit.

A elles, els hi agrada que hi jugui i a la fi el paté sempre surt com elles volen.

Disfruteu de la seva peculiar dolçor.

PATE DE ROSES

Començar a fer paté de Roses em va esser molt difícil, tinc una mena de devoció i respecte per aquesta flor.

Les roses tenen perfum de sentiments, manipular els sentiments sempre és dur i angosant.

Preneu aquest paté amb la devoció i respecte que el roser anonim mereix.

PATE DE CIRERES

Explosió de colors entre blancs i vermells de primavera, carns dures, dolces, madures en intensitat i perfums suggerents. Tot això incorporat en un pate, aconseguim una pasta de color intens, i no gaire fina de textura, per poder gaudir millor de la fruita, que lliga molt be amb tot tipus de carn.

PATE DE FLOR DE TARONGER

Gust de primavera concentrada, gust a perfum efimer. Una creació nascuda a partir del moment que començo a respirar els aires de Mallorca, la meua primera primavera aquí, aquest aroma dolç i profund em va capgirar els sentits. He intentat aconseguir un paté fresc d'aroma i subtil al paladar.

Francesc Reina

ELS PASTISSOS

ENSAIMADES

Si entre la rebosteria mallorquina hi ha alguna peça emblemàtica i universalment acceptada com exclusiva de Mallorca, aquesta és l'ensaïmada. Nombrosos testimonis gastronòmics o literaris, n'han recorregut l'excel·lència en tots els tons i en quasi tots els gèneres.

Des del poètic, exemplificar a l'oda a l'ensaïmada, entrunyellada i casolana, de la poetessa mallorquina **Maria Antònia Salvà**, a la prosa càustica i displicent de **Josep Pla**, a El que hem menjat, han tingut paraules de llocança per la vertadera reina de la nostra pastisseria. El reconeixement a la seva qualitat ha estat evocat també per visitants de la nostra illa, com **Santiago Rossinyol**, qui en la seva obra *L'illa de la calma* li dedica paraules d'elogi.

Aquest últim escriptor deia de l'ensaïmada que *és la farina feta esperit*. Considerava que el seu consum proporcionava equilibri espiritual i que és un dels millors antineurastènics. El mestre **Pla**, de ploma tan crítica com de selecte paladar, deia que és la cosa més etèria, lleugera i delicada de la rebosteria de l'entorn. En opinió seva, el resultat de la combinació dels modestos elements que la componen, resulta textualment, excelsa.

Una matisació se li hauria de fer, a aquest autor. Assenyalava que el nom d'ensaïmada procedeix de la paraula saïm, que és la paraula mallorquina que designa la mantega de porc. No obstant això, entre els receptaris del segle passat, concretament en el de l'excel·lent reboster i acreditat gelater **Mateu Jaume**, propietari de la molt coneguda i encara existent casa de **Can Joan de s'Aigo**, editat per **Lluís Ripoll** el 1973, es troben testimonis d'ensaïmades amassades amb oli d'oliva, segurament per tal de poder-les consumir durant la Quaresma.

Lluís Ripoll, en un dels seus comentaris dedicats a aquesta pasta, al·ludeix a les ensaïmades menorquines fetes amb mantega dolça, amb la qual es confeccionen, segons el seu criteri, tan bones com les nostres. Addueix els dos greixos esmentats, diferents del saïm, per posar-ne en dubte l'exclusivitat cristiana. És evident que si fos amassada exclusivament amb saïm de porc quedaria exclosa de les cuines jueves i àrab, però l'existència de fórmules com les indicades, contribueixen a mantenir la incògnita sobre els seus orígens.

Un dels primers testimonis de la presència d'ensaïmades a les taules mallorquines, es remunta tan sols al segle XVIII. Pertany al Dietari del Dr. en Dret **Lloaixim Fiol**, l'afició del qual pels dolços queda patent al text esmentat. Segons podem veure per les anotacions d'aquest llépol impenitent, en els anys setantes del segle XVIII, les nostres pos-

tres eren unes de les relativament habituals de les taules de les classes mallorquines acomodades.

El mateix desconeixement apuntat per la seva genelogia s'estén a les sevas modalitats i grossària. Pareix haver existit primer l'ensaïmada sense farciment, just addicionada amb algunes tallades de carabassat i sobrassada, com encara es fa per Carnaval.

Tampoc sabem si va existir originalment l'ensaïmada petita o la grossa. Ambdues tenen possibilitats d'haver-n estat el model original, però els testimonis que hi ha hagut fins ara orienten cap a les ensaïmades petites, encara que sense concretar-ne el tamany.

Del que no hi ha cap dubte és de la magnificència de les nostres postres i de l'acceptació en les altres esferes gastronòmiques. Els orígens continuen essent un enigma, però tot fa pensar que són més propers als nostres dies del que s'ha anat apuntant.

Antoni Contreras

LES HERBES

El licor que a Mallorca anomenam "Herbes" és una beguda alcohòlica, que es fabrica a base d'un destilat d'anís, que a Mallorca anomenam "Casalla", i es mescla amb una serie d'herbes silvestres carecterístiques de la muntanya mallorquina. Hi ha pagesos que s'han especialitzat en triar les herbes, i a vegades s'empreen a la vegada fins a vint herbes diferents. Es solen preparar dins botelles de vidre i antigament cada familia de camp preparava les seves propies "Herbes", segons les que tenien mes a mà.

Les "Herbes" poden esser dolces o seques, segons l'anís que es fasi servir. Les dolces solen esser més abundants. I la costum inveterada entre la gent del camp, i fins dels pobles o viles, era prendre una copa d'herbes en dijuni, seguida d'un tassó d'aigua clara i cristalina. També es prenien a mitjan capvespre, els dies mes calorosos, en les feines de camp, antes de beure un tasso d'aigua fresca. A Mallorca sempre han abundat les fàbriques de licors que també el laboren herbes, que qualqu anomena fines. Se comercialitzen amb el nom de les distintes fàbriques.

Tant el "Palo", com les "Herbes", son dues begudes alcohòliques que hem heradat dels nostres avanpassats, i que segueixen evocant antigues costums mallorquines.

Manuel Picó

Palma, Julio 94

ELS MESTRES DE LA GASTRONOMIA

MATEU PUTXER

A la ruralia de Mallorca encara és corrent conèixer la gent més pel malnom que pel llinatge. Es així que, **Mateu Torrens**, el xarcuter que ha elaborat els embotits, se'l coneix com **Mateu Putxer**.

L'apel·latiu de **Putxer** és el que figura a les etiquetes dels seus excel·lents productes xarcuters.

De sempre en **Mateu** ha viscut a prop de la indústria xarcutera. La tradició familiar ha pesat força en aquest aspecte de la seva trajectòria vital. Aquest encontre amb la producció industrial de la matança mallorquina hagués pogut portar conseqüències de caràcter comercial en el seu concepte d'elaboració. No obstant això aquestes circumstàncies no ha suposat més que obstacles que el nostre personatge ha superat amb certa facilitat o sobrada elegància, per dedicar-se a la producció artesana i d'extrema qualitat.

Les pretensions de la qualitat, de vegades, freguen l'exageració i l'obsessió. La pretensió de tornar a recuperar receptes del segle XVIII i fins i tot a reimplantar el cultiu de les varietats de pebre vermell vigents en les millors èpoques de la tradició mallorquina dels nostres embotits. Aquestes varietats proporcionen un menor rendiment, però les qualitats organolèptiques semblen acomplir el somni d'en **Mateu** d'obtenir una sobrassada que desperta en nosaltres evocacions similars a la magdalena, mullada en te, de **Proust**.

Antoni Contreras

FRANCESC REINA I BOSCH

Nascut a Sant Hilari de Sacalm (Girona)

Mes de quinze anys treballant a la recerca de productes tradicionals i a l'hora investigant la creació de nous sabors, formes i colors dels aliments.

Profesor de l'Escola de **Xarcuters de Barcelona** i esporàdicament fent monogràfics de cuina. Experiències inportants de treball i formació a París. Autor de tres exposicions de pate, la plastica, l'espectacle visual sobre els aliments. Barcelona 93-96. Mataró 91.

Actualment establert a Mallorca amb intencions de continuar treballant a tot arreu desde aquí.

Francesc Moranta, dedicat des de sempre a l'art del forn, amb son pare primer, i després amb prestigiosos mestres, ha aconseguit una formació professional que inclou les maneres més rànries de l'ensenyament gremial i les més modernes innovacions tecnològiques.

No hi ha dubte que **Francesc**, o **Xisco**, com l'anomenen els qui per amic el tenen, se sent arrossegat per l'aprenentatge clàssic. Les seves pretensions, en aquest sentit, l'han portat, per donar un exemple d'on arriba la seva preocupació per la tradició, a seleccionar personalment entre les peces d'una antiga gravera dedicada a l'efecte, la pedra del llet del seu forn. Aquestes mateixes idees són les que l'han duit a reproduir velles fórmules pastisseres, a vegades apreses segons el magisteri directe de son pare, i d'altres tan sols basant-se en la tradició oral o, en comptades ocasions, conservada per escrit en els antics receptaris de rebosteria local. Gràcies a això ha pogut redescobrir les excel·lències, i també els fraus, ocults en el nostre passat gastronòmic.

El seu interès per l'excel·lència de les elaboracions sortides del seu obrador, l'han fet renunciar a l'atractiu i rendible món de la pastisseria industrial, i ha optat pel més difícil i menys profitós de la confeció artesanal i de la màxima qualitat. Es un fet que els bons aficionats a la gastronomia, i en especial els addictes a la pastisseria, dolça o salada, no li agraden mai prou.

L'estima que ha sentit sempre per la seva professió és similar a la devoció que sent pel món de la naturalesa. L'interès per les fruites més característiques del nostre camp mallorquí l'han portat a confeccionar singulars peces de pastisseria amb els elements locals.

Aquest personatge, no en tinguin el menor dubte, que es tracta d'un vertader personatge, ha dedicat la seva vida a l'art de la rebosteria i la forneria, en què ha aconseguit èxits singulars. No és ara el moment de recordar-los, ja que la degustació de les seves elaboracions, sense cap gènere de vacil·lació, és el major de tots quants poguéssim esmentar.

Antoni Contreras

GRAJA FORMATGERIA S'ATALAIA

La fabricació de formatge artesanal a Mallorca, fent servir llet de cabra i d'ovella, és un art quasi perdut per mor de l'actual complexitat dels sistemes de muniya del ramat.

L'explotació agrícola i ramadera de **S'Atalaia** comença les seves activitats fa deu anys amb la idea de recuperar, almenys en part, dita tradició. Amb nou anys d'experiència en el maneig i muniya de petits remugants, compta avui amb un ramat de vuit-centes

ovelles i quatre-centes cabres alimentades a base de concentrats naturals i de pastures i hom pot dir que és l'única granja de les Illes Balears que manté la munyida d'ovelles durant tot l'any.

Des de fa cinc anys la granja es dedica a la fabricació de formatge artesanal elaborat únicament amb la llet produïda pel propi ramat. El procés de fabricació del formatge conserva la tradició artesanal, acomplint la normativa sanitària vigent (homologació europea). Els dos tipus de formatge que produïm són distingits pel **Govern Autònom de la nostra Comunitat** amb el segell **Q.C.** (Qualitat Controlada), numerant individualment cada peça.

Al predi **S'Atalaia** elaboram dues castes de formatge: **El Formatge Fresc S'Atalaia** i el **Semiadobat S'Atalaia**. El fresc, és un formatge de vida curta que hom elabora tot seguint una recepta que ho deixa a mig camí entre el formatge tendre i el brossat. El semiadobat és un formatge cremós i suau que és curat a uns dotze graus de temperatura durant dos mesos, hom el pot consumir seguidament o bé deixar-lo envellir fins obtenir el grau de maduració desitjat.

El fresc pot consumir-se als postres o bé per berenar amb confitures, mel, nous, sal, sucre, figues, amanides, frit, arrebossats, etc...

El semiadobat és ideal acompanyat de raïm i un bon vi o també amb l'humil, i a la vegada deliciós, pa amb oli.

Miquel Vives

BODEGUES JOSE L.FERRER

D. **José L. Ferrer Ramonell** fundà a Binissalem, al 1.931, les bodegues que avui duen el seu nom.

Continuador d'una gran tradició familiar d'el.laboradors de vi (els seus padrins havien obtingut sengles medalles a la calidad a l'**Exposició Universal de Barcelona**), **D. José L. Ferrer** aporta els coneixements adquirits durant els seus estudis de enologia a França.

Després de succesives ampliacions, la Bodega actual es el reflexe de tota una vida dedicada al vi per part del seu fundador.

En l'actualidad **FRANJA ROJA**, Societat Anònima, fundada aiximateix per **D. Jose L. Ferrer**, continua elaborant i enveïnt vins amb el esmer i dedicació heredats del fundador d'aquesta empresa familiar.

Situada en el cor de l'Illa de Mallorca, la Comarca de **Binissalem** compren els termes de Binissalem, Consell, Santa María, Santa Eugenia i Sencelles.

Protegida per la Serra Nort de l'Illa, gaudeix d'un clima privilegiat i d'unas condicions especialment favorables per el cultivu de la vinya.

La calificació com Denominació d'Origen ha significat el reconeixement d'aquesta

zona com a productora d'uns vins que, desde la dominació romana i fins als nostres dies, gaudeixen de merescut prestigi.

Las especials característiques i l'acusada personalitat dels vins de Binissalem venen marcades per les varietats de raïm amb les que s'el.laboren.

La varietat "*Manto Negro*", rica en sucres i aromes, junt amb la suavitat del "*Callet*", produeixen uns excel.lents tints apropiats per a la criansa i envelliment.

Amb la blanca "*Moll*" s'elaboren uns frescs y afruitats vins blancs de singulars qualitats.

DESTIL.LERIES OLIVER

Destil.lerías Oliver ve mantenguent les maneres d'el.laboració i el cuidat del seus productes desde fa molt temps.

Essent en l'any 1858 cuan trobam les primeres dades de comercialització de productes de les destileries de la nostra família. Estant en aquests anys les destileries ubicades a les antigues cases de Sa Possesió de **Son Bonet**. Estant llavors a carrec de les mateixes **Don Miquel Boscana Mulet**, y continuant la seva tasca **Dª Catalina Boscana** i **Don Antoni Oliver Garau**, el seu marit. Aquests traslladaren les destil.leries a la ciutat de Lluçmajor a rel de viure la família a aquesta ciutat, i haver-se construït l'Aeròdrom de **Son Bonet**. Essent aquests els pares de **Don Antoni Oliver Boscana** i aquest de **Don Damián Oliver Salvá**, actuals titulars de **Destil.leries Oliver**.

Entre els productes mallorquins més coneguts actualment estan les "**Herbes**", el.laborades a base de maceracions i destilats d'herbes aromàtiques propies i naturals de les illes, tals com *fonoll*, *herbesana*, *llimonera*, *farigola*, *quina*, *ginebró*, etc.

També el palo de formula antiquíssima i el.laboració lenta i difícil per la qual es requereix gran experiència i coneixements. A base de coccions de molts divesos productes i sucre cremat, que ha d'estar necessàriament al seu punt adequat.

Malgrat de ser actualment el "**Palo**" i les "**Herbes**" els productes més coneguts de les Illes, per raons que pot ser turístiques o comercials, no eren ni els únics ni els més importants temps enrera. Eren molt importants els aiguardents de canya a partir dels quals s'el.labora la **Canya Vella**, la **Seca**, y la **Dolça**, **Ron Negre** i **Blanc**, essent productes tan mallorquins com el "**Palo**" o les "**Herbes**".

Sabem que els licors mallorquins eren molt apreciats a Europa e Hispano Amèrica per les seves grans qualitats. Foren com a exemple "*licorers*" mallorquins els primers que a Cuba el.laboraren i ensenyaren a el.laborar **Canya** i **Ron**, encara que paresquin productes típicament americans.

l'Entorn Natural

homenatge a LA TRAPA

Patrocinadors:

**Consell Insular
de Mallorca**

Comissió de Cultura i Patrimoni Històric

TEATRE PRINCIPAL
PALMA DE MALLORCA

GOVERN BALEAR

Conselleria de Cultura, Educació
i Esports

Direcció General d'Educació

Ajuntament

de Palma

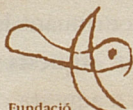
IBATUR

INSTITUTO BALEAR
DE PROMOCION DEL TURISMO

CONSELLERIA DE TURISME
GOVERN BALEAR

AJUNTAMENT D'ANDRATX

Fundació
Pilar i Joan Miró
a Mallorca

FUNDACION BARCELÓ

**"SA
NOS
TRA"**

CAIXA DE BALEARS

FUNDACIÓ GUILLEM CIFRE DE COLÒNIA

Gesa

Gas y Electricidad SA

Diario de Mallorca

**Ultima
Hora**

GRUP BERRA

EL DIA DEL MUNDO
DE BALEARS

Diari de

Balears

GRUP BERRA

**Servicios
Audiovisuales
de Mallorca**

IMPREMTA

i Bergas
Sa Pobla

Col.laboradors:

Ajuntament de Búger

Ajuntament d'Inca

Ajuntament de Calvià

Ajuntament de sa Pobla

Ajuntament de Campanet

Museu d'Art Contemporani de Mallorca - sa Pobla

Galleries d'Art Bearn

Discantus-Processaments del so digital . Madrid

Audiolux Alta fidelidad . Palma

Mateu Putxer . Embotits artesanals . sa Pobla

Forn de Ca'n Moranta

Ca'n Quic . sa Pobla

Supermercats SYP . sa Pobla

Granja Formatgeria S'Atalaia . Lluçmajor

Destileries Antoni Oliver . Lluçmajor

Caves Giró Ribot . Penedés

Bodeges Jose L. Ferrer - Franja Roja . Binissalem

Fundació
Àrea Creació Acústica
Son Bielí · Búger

Consell Insular
de Mallorca
Comissió de Cultura i Patrimoni Històric

Col·labora:

Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Naturalesa

Una Producció:

Organitzen:

Col·labora en l'Edició gràfica:

Dia de *Balears*

GRUP SERRA

Edició i organització: **Fundació ACA**
Arts gràfiques: **IMPREMTA BERGAS** - sa Pobla
Dep. legal: P.M. 1101-96

"etiqueta cisne blanco"